

УДК 675.504

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ВИРОБНИЦТВА НАТУРАЛЬНИХ ШКІР

О.О. ГОРБАЧУК, О. Р. МОКРОУСОВА

Державний торговельно-економічний університет

Одним з основних завдань стратегії екології підприємств легкої промисловості є формування та розвиток ринку екологічної продукції для вирішення суперечності між економічним розвитком та охороною навколишнього середовища. Більшість товарів, вироблених для задоволення різноманітних потреб суспільства, мають екологічно шкідливий вплив на довкілля [1]. Економічне зростання в легкій промисловості призводить до нераціонального та неекономічного використання природних ресурсів, погіршення кількісного і якісного стану навколишнього середовища.

За рівнем екологічності товари поділяють на [2]:

- екологічно небезпечні (товари, загальний екологічний вплив яких перевищує асиміляційну здатність навколишнього середовища в процесі розробки, виробництва, споживання та утилізації);

- екологічно прийнятні (товари, які спричиняють екологічно руйнівні зміни в межах асиміляційної здатності середовища, а також є економічно ефективними та екологічно безпечними у виробництві, споживанні та утилізації);

- екологічно нейтральні (товари, виробництво та споживання яких не шкодить навколишньому середовищу);

- екологічно спрямовані (товари, виробництво та споживання яких призводить до сприятливих змін у навколишньому середовищі або не завдає шкоди компонентам біосфери).

Згідно з нормативним документом «Настанови щодо внесення екологічних вимог до стандартів на продукцію» [3], безпечність продукції – це система споживчих характеристик, яка забезпечує зведення до мінімуму ризику заподіяння шкоди здоров'ю людини та навколишньому природному середовищу протягом життєвого циклу продукції. При цьому життєвий цикл продукції характеризується низкою взаємопов'язаних процесів, в яких стан продукції послідовно змінюється від початкового етапу отримання природних ресурсів (сировини) до кінцевого етапу – утилізації.

Кожен етап є частиною життєвого циклу виробу і визначає певний стан даного товару, послідовність виконуваних завдань і їх кінцевий результат [4]. Крім того, кожна стадія життєвого циклу продукту може більшою чи меншою мірою впливати на довкілля, в якому виробляється, експлуатується та утилізується конкретний продукт.

З точки зору впливу на довкілля, виробництво може призвести до виснаження ресурсів, руйнування озонового шару, забруднення повітря, води та ґрунту, а також зміни клімату та екологічних характеристик.

Якість та екологічність натуральної шкіри є результатом складної технічної послідовності процесів обробки та операцій. Переробка заснована на серії безперервних різноманітних обробок шкіряної сировини. При цьому

використовувані хімічні матеріали не завжди є екологічно безпечними для навколишнього середовища і людини, але необхідність їх використання визначає ефективність зміни структури і властивостей для отримання високоякісної натуральної шкіри [5].

З метою підвищення екологічної безпеки виробництва впроваджуються методи заміни (часткової заміни) певних хімічних речовин альтернативними та менш токсичними, але з обов'язковим збереженням якості кінцевого продукту. Яскравим прикладом екологічно безпечних сучасних технологій є використання альтернативних методів дублення, які повністю або частково замінюють досить токсичний хромовий дубитель іншими дубильними сполуками мінерального або органічного походження. Для підвищення продуктивності підприємства впроваджують установки для переробки відходів і побічних продуктів виробництва. Систематичне скорочення відходів виробництва шляхом повторного використання та переробки створює умови для ощадливого виробництва. Ефективне використання електроенергії на шкіряному виробництві також є дуже важливим, оскільки використовується велика кількість обладнання, засобів механізації та автоматизації. У цьому випадку можна запропонувати низку технічних рішень: встановлення оптимальних режимів роботи обладнання, заміна частини або всього обладнання на виробничій лінії на сучасне енергозберігаюче, використання автоматизованих виробничих систем [6].

Отже, питання екологічної безпеки виробництва натуральних шкір означає мінімізацію ризиків негативного впливу на людину та навколишнє середовище на різних етапах життєвого циклу товару. Екологічність може бути забезпечена підвищенням рівня поглинання хімічних сполук, зниженням негативного впливу на довкілля, заміною використання небезпечних матеріалів та підвищенням ступеня їх відпрацювання.

Література

1. Прокопенко О. В. Економічна оцінка рівня екологічності товарів та інновації. Науковий вісник НЛТУ. – 2009. – № 19. – С. 140-144.
2. Мокроусова О.Р., Андрєєва О.А., Гаркавенко С.С., Ніконова А.В., Охмат О.А., Паламар В.А. Оцінювання екологічності натуральних шкір як матеріалів біогенного походження. Наук. пошук. – 2018. – №3. – С. 64-73.
3. ДСТУ – Н 4340:2004. Настанови щодо внесення екологічних вимог до стандартів на продукцію. Загальні положення. Київ. – 2005. – 12 с.
4. Рекомендації по створенню екологічно-безпечних умов виробництва підприємств легкої та текстильної промисловості України у басейні р. Дніпро. – К. : КДУТД, – 1999. – 141 с.
5. Мокроусова О.Р., Андрєєва О.А., Охмат О.А., Ніконова А.В. Інноваційні підходи підвищення екологічності виробництва шкір// Вісник ХНУ. Технічні науки. – 2018. – № 5. – С. 221-228.
6. Ресурсоефективне та чисте виробництво: навч. посіб.: [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ресрс.kpi.ua>.